

בנק ישראל

הממונה על חוק חופש המידע

דוח שנתי - 2004

(מידע שוטף על בנק ישראל)

ירושלים - תמוז התשס"ה - יולי 2005

בנק ישראל

הממונה על חוק חופש המידע

דוח שנתי - 2004

תוכן עניינים

- מען לפניות הציבור
- מנהלים בבנק ישראל
- תפקידי בנק ישראל:
- נגיד בנק ישראל
- הגופים המייעצים לבנק
- המחלקה המוניטרית
- מחלקת המחקר
- מחלקת מטבע חוץ
- פעילות המשק במטבע חוץ
- הפיקוח על הבנקים
- תחום היציבות הפיננסית
- מחלקת המטבע
- מינהל מילואות המדינה
- מחלקת משאבי אנוש ומינהל
- המחלקה לטכנולוגיית המידע
- ריכוז נתונים על פניות הציבור לבנק ישראל
- תקציב הבנק לשנים 2003 ו- 2004
- אתר האינטרנט של הבנק : **www.bankisrael.gov.il**
- רשימת מאגרי המידע הרשומים על פי חוק הגנת הפרטיות התשמ"א-1981
- רשימת פרסומי בנק ישראל

מען לפניות הציבור

בנק ישראל:

קפלן 2, ת"ד 780 ירושלים 91007
נחלת בנימין 69, ת"ד 1604 תל-אביב 61015
יבנה 20, ת"ד 1604 תל-אביב 61015
הממונה על חוק חופש המידע:
מר גבי פישמן, יועץ לנגיד וממונה על הדוברות
וההסברה

אחראים על טיפול בפניות הציבור (לפי מחלקות):

מחלקת המחקר:	ד"ר מישל סטרבצינסקי	טל: 6552613-02 פקס: 6552657-02
מחלקת מטבע חוץ:	גבי רינה לוי	טל: 6552321-02 פקס: 6552160-02
המחלקה לפעילות המשק במט"ח:	מר שלום הרשקו	טל: 6552518-02 פקס: 6552533-02
מחלקת הפיקוח על הבנקים:	גבי עודדה פרץ	טל: 6552679-02 פקס: 6552668-02
המחלקה המוניטרית:	מר רועי שטיין	טל: 5640602-03 פקס: 5640628-03
מחלקת המטבע:	מר צדוק עלון	טל: 6552874-02 פקס: 6552743-02
מנהל מלוות המדינה:	מר חיים דרשן	טל: 5640779-03 פקס: 5640227-03
מחלקת משאבי אנוש ומנהל	מר גרשון שטדלר	טל: 6552909-02 פקס: 6552916-02
מחלקת טכנולוגיית המידע	גבי אהובה בן שלום	טל: 6552241-02 פקס: 6552834-02
חשבות הבנק	מר ברק אטינגר	טל: 6552969-02 פקס: 6535160-02
הביקורת הפנימית	גבי שולה מישלי	טל: 6552748-02 פקס: 6552163-02
המחלקה המשפטית	עו"ד אורנה ואגו	טל: 6552796-02 פקס: 6552678-02
תחום היציבות הפיננסית	מר יאיר חיים	טל: 6552674-02 פקס: 6552665-02

היחידות הנותנות שירות לציבור:

דוברות והסברה כלכלית :	טל : 6552712/3-02	פקס : 6528812-02
היחידה לפניות הציבור בפקוח על הבנקים :	טל : 6552679-02	פקס : 6552668-02
מרכז מידע כללי במחלקת מטבע חוץ :	טל : 6552521-02	פקס : 5603518-02
היחידה לפניות הציבור במנהל מלוות המדינה :	טל : 5663366-03	פקס : 5640652-03
נחלת בנימין 69 תל- אביב		
קבלת קהל : ימים א'- ה' בין השעות 08:00-13:30		
קופות בנק ישראל :	טל : 6552847-02	פקס : 6552036-02
רח' קפלן 2 ירושלים		
קבלת קהל : ימים א'-ה' בין השעות 08:00-13:00		
מענה קולי בנושא שערים יציגים :	טל : 1212332999	
מכל מקום בארץ במחיר שיחה מקומית		
התערוכה הנומיסמטית :	טל : 6552828-02	
בימים אלו מוקם מרכז מבקרים לימודי חדש בבנק ישראל. באביב 2006 יפתח המרכז למבקרים.		
אתר בנק ישראל באינטרנט : www.bankisrael.gov.il		
מידע על חשבונות מוגבלים :	בטלמסר :	באינטרנט :
http://www.bankisrael.gov.il/publheb/dataheb.htm#m 1212 332 755		

מקומות בהם ניתן לעיין בהנחיות בנק ישראל הרשומים לפי חוק חופש המידע

ספריית בנק ישראל - קפלן 2, ירושלים טל': 6552720-02
דוברות והסברה כלכלית - קפלן 2, ירושלים טל': 6552712-02
מינהל מלוות המדינה - נחלת בנימין 69, תל-אביב טל: 5640612-03
קבלת קהל: ימים א'-ה' בין השעות 08:00 - 13:30

מנהלים בבנק ישראל

(יולי 2005)

פרופ' סטנלי פישר - נגיד בנק ישראל

ד"ר מאיר סוקולר - משנה לנגיד, ממונה על המחלקה המוניטרית, פעילות המשק במטבע-חוץ, מחלקת מטבע-חוץ ומינהל מילות המדינה

פרופ' אביה ספיבק - משנה לנגיד ממונה על תחום היציבות הפיננסית, המטבע והחשבות

יעקב דנון – מנכ"ל הבנק

יואב להמן - המפקח על הבנקים

ד"ר קרנית פלוג - מנהלת מחלקת המחקר

ד"ר עקיבא אופנברג - מנהל המחלקה המוניטרית

בארי טאף - מנהל מחלקת מטבע חוץ

בלפור עוזר - מנהל המחלקה לפעילות המשק במטבע-חוץ

אביבה שיניצקי – מנהלת המחלקה לטכנולוגיית המידע

עו"ד ורדה לוטהוויז - היועצת המשפטית, מנהלת המחלקה המשפטית

צבי אורבך - חשב הבנק

שולה מישלי - המבקר הפנימית

אבנר הלוי - הממונה על הקשרים הבינלאומיים

גבי פישמן - יועץ לנגיד, דובר הבנק, הממונה על הדוברות וההסברה הכלכלית

תפקידי בנק ישראל

לאחר קום המדינה נדונה במשרד האוצר שאלת הקמתו של בנק מרכזי, שכינויו אז – הבנק הממלכתי. בלחץ המאורעות נדחה הדבר, אך הצורך המיידי לבעיית הנפקת המטבע של המדינה הצעירה זירז את חקיקת "פקודת שטרי בנק, תש"ח-1948". הפקודה הסדירה את הסמכות להנפיק שטרי כסף באמנה בין הממשלה ו"בנק אנגלו-פלשתינה" – לימים "בנק לאומי לישראל".

חוק בנק ישראל התשי"ד-1954 אושר בכנסת ב-24 באוגוסט 1954, ונכנס לתוקפו ב-1 בדצמבר של אותה שנה. עם הקמת בנק ישראל הועברו אליו מחלקת ההוצאה מ"בנק לאומי לישראל" ויחידת המפקח על הבנקים ממשרד האוצר. הפיקוח על מטבע חוץ הועבר לבנק ישראל בשנת 1978.

סעיף 3 של חוק בנק ישראל קובע את תפקידי הבנק:

3. תפקידי הבנק

תפקידי של הבנק יהיו לנהל, להסדיר ולכוון את מערכת המטבע וכן להסדיר ולכוון את מערכת האשראי והבנקאות בישראל, בהתאם למדיניות הכלכלית של הממשלה ולהוראות חוק זה, על מנת לקדם באמצעים מוניטריים –

(1) ייצוב ערכו של המטבע בישראל ומחוץ לישראל;

(2) רמה גבוהה של ייצור, תעסוקה, הכנסה לאומית והשקעות הון בישראל.

תפקידים נוספים של הבנק הם:

1. פיקוח על הבנקים.
2. ניהול יתרות מטבע החוץ של המדינה והשקעתן; פיתוח שוק מטבע החוץ והסדרתו.
3. ניהול מילווה המדינה וביצוע פעולות הממשלה בשוק ההון.
4. ייעוץ כלכלי לממשלה ומחקר בסוגיות מקרו-כלכלה וחברה.
5. פיתוח השווקים הפיננסיים.
6. הנפקת המטבע והבטחת אספקה סדירה של מזומנים במשק.
7. ניהול חשבונות הממשלה.

החל משנות השמונים ועד היום מתנהל בבנק ישראל תהליך התייעלות נרחב, ומספר העובדים צומצם בכשליש. תהליך זה התאפשר הודות ליעול שיטות העבודה ולשיפור המחשוב בבנק, וכן הודות לרפורמות שיזם הבנק בשוקי ההון והכספים, שהפחיתו את מעורבותו ואת מעורבות הממשלה בהכוונת האשראי במשק. כן צומצמה משמעותית מחלקת מינהל מילווה המדינה, עקב הצטמצמות המלאי של מילווה החובה.

הבנק מעסיק כיום 778 עובדים (נכון ל-04.07.2004), כ-52% מהם בעלי השכלה אקדמית – בכלכלה, בראיית חשבון, במשפטים ועוד.

נגיד בנק ישראל

חוק בנק ישראל מדגיש את עצמאותו של הבנק. לכן מתמנה הנגיד בידי נשיא המדינה, על פי המלצת הממשלה, לתקופת כהונה של חמש שנים.

הנגיד מופקד על ניהולו של בנק ישראל, ומתווה את המדיניות בתחומים השונים שבאחריות הבנק – המדיניות המוניטרית, מדיניות שער החליפין, ניהול יתרות מטבע החוץ, הנפקת המטבע, רישוי לבנקים ועוד.

הנגיד משמש, על פי החוק, גם יועץ כלכלי לממשלה, ולפיכך הוא משתתף בישיבות ועדת השרים לענייני כלכלה ובדיוניה הכלכליים החשובים של הממשלה.

הגופים המייעצים לבנק

לצד הגופים הפועלים בתוך הבנק, מסייעות לפעולות הבנק מספר ועדות ציבוריות בנושאים שונים:

על פי החוק ממנה הממשלה לבנק ישראל ועדה מייעצת ומועצה מייעצת לתקופה של שנתיים. **הוועדה המייעצת** מונה אחד עשר חברים, שלפחות שבעה מהם אינם עובדים של תאגיד בנקאי. החוק מחייב להיוועץ בה בעניין קביעת שיעורי הנזילות והשינויים בהם.

המועצה המייעצת מורכבת מחברי הוועדה המייעצת ומעוד עשרה חברים. לפחות עשרה מחברי המועצה המייעצת אינם עובדים של תאגיד בנקאי. אין למנות לתפקידים אלה עובדי מדינה, ונהוג למנות חברים מענפי משק שונים. המועצה והוועדה מקיימות דיונים על מצב המשק ועל המדיניות הכלכלית. בדיונים מוצגות סקירות של הנגיד והמנהלים בבנק ישראל. החברים במועצה ובוועדה מעלים בפני ראשי הבנק את עמדותיהם בנושאים אלו.

הוועדה לתכנון שטרי כסף, מעות ומטבעות זיכרון ממנה בידי נגיד בנק ישראל, ומייעצת לו בענייני עיצוב השטרות והמטבעות. חבריה הם מומחים מתחומי המשפט, הארכיאולוגיה, הנומיסמטיקה, העיצוב, האדריכלות, ההיסטוריה, העיתונות ועוד.

ועדה מייעצת לענייני בנקאות הוועדה המייעצת ממנה ע"י נגיד בנק ישראל ע"מ לייעץ לו ולמפקח על הבנקים בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות. הוועדה מורכבת מחברים שהנגיד ממנה. בוועדה חברים נציג של משרד האוצר ונציג לקוחות הבנקים. דיוניה של הוועדה או של ועדת משנה שלה הם סודיים.

ועדת רשיונות הוועדה משמשת כוועדה מייעצת לענייני רישוי בנקאי ומונה חמישה חברים, מבין חברי הוועדה המייעצת שאותם ממנה הנגיד. הנגיד רשאי, לפי שיקול דעתו, ולאחר התייעצות בוועדת רשיונות לתת לחברה שהתאגדה בישראל ושאינה חברה פרטית, רשיון מוסד בנקאי ולתאגיד תושב חוץ – רשיון בנק חוץ.

* לאחר תום כהונתם בשנת 2001, לא מינתה הממשלה חברים למועצה המייעצת.

המחלקה המוניטרית

מדיניות כלכלית מורכבת משני חלקים עיקריים – מדיניות פיסקלית ומדיניות מוניטרית. המדיניות הפיסקלית מנוהלת בידי הממשלה, ומשפיעה על המשק בעיקר באמצעות תקציב המדינה – הקצאת הוצאות הממשלה ומימון (המיסוי וגיוס ההון).

המדיניות המוניטרית מנוהלת בידי בנק ישראל, והיא תחום אחריותו המובהק ומוקד השפעתו על המשק.

הממשלה קובעת במדיניותה הכלכלית את יעד האינפלציה (מאז שנת 1992), ועל המדיניות המוניטרית לחתור להשגת יעד זה. לשנת 2003 ואילך קבעה הממשלה יעד עליית מחירים שבין 1 ל-3 אחוזים לשנה.

הכלי המרכזי המשמש את המדיניות המוניטרית לשם השגת יעד האינפלציה הוא הריבית המוניטרית. הריבית המוניטרית היא הריבית המקסימלית, הנקבעת על ידי בנק ישראל, שמשלם בנק ישראל לבנקים בגין פיקדונות הבנקים בבנק ישראל. או לחילופין, הריבית המינימלית שגובה בנק ישראל מהבנקים בגין ההלוואה המוניטרית.¹ הריבית המוניטרית משפיעה – באמצעות השווקים הפיננסיים – על הביקוש המצרפי במשק. רמה נמוכה מדי של הריבית תביא להרחבת יתר של הביקושים, ללחצים אינפלציוניים ולחריגה כלפי מעלה מיעד האינפלציה. בדומה, רמת ריבית גבוהה מדי תביא לריסון יתר של הביקושים, ולהחטאת היעד כלפי מטה. באמצעות הריבית משפיעה המדיניות המוניטרית גם על הציפיות של הציבור (פרטים ופירמות) לגבי האינפלציה בעתיד, המהוות גורם מרכזי בתהליך התאמת המחירים ע"י העסקים. לשינויים בריבית יש השלכה גם על התפתחות שער החליפין. הפחתת ריבית פועלת לעלייתו של שער החליפין ודרכו לעליית מחירים.

הניסיון בעולם ובישראל מלמד, כי האינפלציה גורמת לעיוותים במערכות המשק החיוניות – הייצור, הצריכה, סחר החוץ, העבודה והשווקים הפיננסיים – ובכך היא פוגעת בצמיחה יציבה של המשק. מכאן החשיבות הרבה שמייחס בנק ישראל (כבנקים מרכזיים אחרים בעולם) להשגת יציבות מחירים לאורך זמן.

תפקידי המחלקה המוניטרית בשנים 2004 ו-2005²

המחלקה המוניטרית משתתפת בגיבוש וביישום המדיניות המוניטרית, ולצורך זה היא, בין היתר, מפתחת כלים לניתוח ולהבנת מנגנון התמסורת של המדיניות המוניטרית (מודלים אקונומטרים ומידע משוק ההון).

במסגרת המטלות השוטפות, עוסקת המחלקה בעיקר בפיתוח והפעלה של מגוון מכשירים מוניטריים במטרה לבצע את המדיניות המוניטרית שקובע בנק ישראל:

- המילווח קצר המועד (מק"ם) הוא נייר ערך שמנפיק בנק ישראל לתקופות קצרות (עד שנה) ומשמש כיום כלי חשוב שבאמצעותו משפיע בנק ישראל על בסיס הכסף.

¹ אם המערכת הבנקאית נמצאת במצב של עודפי נזילות, בנק ישראל מאפשר לבנקים להפקיד עודפים אלה אצלו, ואם המערכת הבנקאית זקוקה לנזילות בנק ישראל מעמיד לרשותה הלוואה מוניטרית.
² לפירוט נוסף ראה: המחלקה המוניטרית, האינפלציה, המדיניות המוניטרית וההתפתחויות בשוקי הכספים וההון, דין וחשבון 2004.

מכירת מק"ם לציבור משמעותה ספיגה מבסיס הכסף שכשלעצמה פועלת לעליית הריבית, ואילו רכישת מק"ם על ידי בנק ישראל, או פדיון מק"ם על ידי הציבור, משמעותם הזרמה לבסיס הכסף שכשלעצמה פועלת לירידה של הריבית. מכשיר זה ממלא תפקיד דומה לזה של מכרזי הפיקדונות לבנקים (ראה להלן). אולם, שלא כמו בפיקדונות, תשואת המק"ם נקבעת על פי המסחר בבורסה ובשל כך מתאפשר לציבור להשתתף באופן אקטיבי יותר בקביעת התשואה עליו. הדבר מאפשר לקובעי המדיניות לקבל מהשוק היזון חוזר תמידי לגבי האפקטיביות של המדיניות. כך למשל תשואת המק"ם משמשת להערכת ציפיות הציבור לאינפלציה בעתיד ולהערכת שינויים צפויים במדיניות המוניטרית. בראשית שנת 2002 בוטלה ההגבלה על היקף המק"ם שבנק ישראל רשאי להנפיק והחל תהליך מסודר של הגדלת משקלו וחשיבותו של המק"ם בפעילות המוניטרית, על חשבון משקלם של פיקדונות הבנקים בבנק ישראל.

- מכרזי הפיקדונות לבנקים משמשים אף הם כלי מדיניות שבאמצעותו משפיע בנק ישראל על בסיס הכסף. באמצעות מכרזי הפיקדונות סופג בנק ישראל את עודפי הנזילות מהבנקים ובכך פועל לשמר את הרמה הרצויה של הריבית המוניטרית.
- מכרזי הפיקדונות המוצעים לבנקים הם לתקופות קצובות שונות – יום או שבוע.
- משנת 1995 ואילך החליפו מכרזי הפיקדונות לבנקים בהדרגה את ההלוואות לבנקים ככלי המדיניות המרכזי – שינוי שנגזר מן השינוי בתיק הנכסים של הציבור, ואילו החל מ-2002, עם בטול תקרת המק"ם, מחליף המק"ם בהדרגה את הפיקדונות ככלי לניהול המדיניות המוניטרית.
- ההלוואות המוניטריות במכסה (חלון אשראי) נועדו לאפשר לכל בנק במערכת למשוך נזילות לפי צרכיו במשך היום. לכל בנק נקבעת מכסה, במדרגות ריבית עולות, כאשר הריבית במכסה השולית המנוצלת שווה בד"כ לריבית הנקבעת במכרז הפיקדונות היומי.
- חובת הנזילות היא החובה המוטלת על הבנקים להפקיד בבנק ישראל שיעור מסוים מכספי פיקדונות הציבור. עד תחילת שנות התשעים שימשו שינויים בשיעורי חובת הנזילות בידי בנק ישראל מכשיר בהפעלת המדיניות המוניטרית. כיום חובת הנזילות אינה משמשת עוד מכשיר דינמי של המדיניות, ורמתה דומה למקובל במדינות המפותחות.
- מכרזי הריפו (מכר חוזר): - בנק ישראל החל בתחילת 2004 בהפעלת עסקאות מסוג ריפו, כמקובל בבנקים מרכזיים רבים בעולם. במסגרת עסקאות אלה מוכר בנק ישראל מק"ם לציבור (עסקת מכר) תוך התחייבות של רוכשי המק"ם למכור אותו חזרה לבנק ישראל ושל ב"י לרכוש אותו חזרה כעבור שבועיים (הרכישה חוזרת). מחיר המק"ם בעסקת הריפו הוא זהה בין המשתתפים, אולם למחיר הרכישה החוזרת מתווספת ריבית אותה משלם בנק ישראל. על שיעורה של ריבית זו מתקיים מכרז. עסקאות ריפו מהוות כלי מדיניות חשוב ותשתית רחבה שלהן, לצד עסקאות השאלה, חיונית לפעילותם של עושי שוק בניירות ערך.
- מכשירים פיננסיים עתידיים נוספים - פרט לעסקאות הריפו מפעיל בנק ישראל מספר מכשירים פיננסיים עתידיים נוספים הכוללים: מכרזים למסירה עתידית של מק"ם (לשלושה חודשים ולשנה) בתום שלושה חודשים מיום המכרז; מכרזי אופציות הצמודות לשער החליפין של השקל כנגד הדולר -

אופציות מסוג "רכש" (Call) ומסוג "מכר" (Put) לשלושה חודשים ולחצי שנה. מכשירים אלה משכללים את השווקים הפיננסיים בארץ - ובכך תורמים להגברת יעילותה של המדיניות המוניתרית - וכן מספקים לבנק ישראל אינפורמציה חשובה על ציפיות הציבור ביחס להתפתחות העתידית של הריבית ושער החליפין של הדולר.

המחלקה המוניתרית מבצעת את תפקידי בנק ישראל כסוכן הפיסקלי של הממשלה, על פי חוק בנק ישראל. לפיכך, המחלקה נותנת ייעוץ לאגף החשב הכללי במשרד האוצר לגבי ניהול החוב וגיוס ההון המקומי הסחיר. כמו כן, היא מוכרת עבור הממשלה את איגרות החוב ומלוות המדינה המשמשים לגיוס ההון המקומי של הממשלה.

המחלקה המוניתרית עוסקת גם במחקר כלכלי בתחום הכלכלה המוניתרית והמדיניות ומפתחת מודלים אקונומטריים המסייעים בגיבוש החלטות הבנק בתחום מדיניות הריבית.

המחלקה המוניתרית גם עוקבת ומנתחת את ההתפתחויות בשוקי ההון והכספים ופועלת לקידום רפורמות וחידושים בתחום זה בשיתוף פעולה, לפי העניין, עם גופים נוספים הפועלים בתחום זה.

המחלקה המוניתרית שותפה לפרויקטים חשובים בבנק ומחוצה לו, כגון הפרויקטים הבכירים לקבלת החלטות בתחום מדיניות הריבית של בנק ישראל, וכן ועדות משותפות עם גופים אחרים העוסקים בפיתוח שוק ההון במטרה לקדם נושאים ומסגרות חשובים בתחום זה. כמו כן נציגים בכירים של המחלקה המוניתרית חברים בדירקטוריון ובוועדות של הבורסה לניירות ערך בתל-אביב.

מחלקת המחקר

תפקידי מחלקת המחקר בשנים 2004 ו-2005

במסגרת המטלות השוטפות, עוסקת המחלקה בעיקר בתחומים האלה:

- תפקידה המרכזי של מחלקת המחקר בבנק הוא סיוע לנגיד במילוי תפקידו כיועץ הכלכלי לממשלה ובעיצוב המדיניות המוניטרית. מחקריהם של כלכלני המחלקה עוסקים בקשת רחבה של תחומים: מדיניות מוניטרית, שוק ההון, מאזן התשלומים, המחירים, ענפי המשק, שוק העבודה, עוני ומדיניות חברתית, תקציב הממשלה, מדיניות הכלכלית ועוד.

- הניתוחים השוטפים והמחקר הכלכלי מתנהלים בשלושה אפיקים עיקריים:

מעקב אחר ההתפתחויות השוטפות במשק וניתוחן - תוצאות מעקב זה מתפרסמות, בעיקר בדוחות השנתיים של בנק ישראל, המוגשים לממשלה ולכנסת על פי חוק בנק ישראל, וכן בסקירה הרבעונית של ההתפתחויות הכלכליות ובדוח האינפלציה החצי שנתי שבכתיבתו היא שותפה במסגרת בין-מחלקתית. מחלקת המחקר עורכת גם סקר חברות רבעוני בכ-750 מפעלי תעשייה וב-300 חברות מענפי משק אחרים, וכן מפרסמת, אחת לחודש, את המדד המשולב למצב המשק.

הצעות למדיניות כלכלית - כלכלני המחלקה נוטלים חלק בגיבוש המדיניות הכלכלית ובהכנת תחזיות לטווח הביניים וניתוח רב-שנתי של תקציב הממשלה – המתפרסמים בעת הגשת תקציב הממשלה לכנסת (בעבר נכתב מסמך בשיתוף עם משרד האוצר ומשרד ראש הממשלה תחת הכינוי "תקציב לאומי"). כן יוזמת המחלקה הצעות למדיניות כלכלית בהתאם לצרכיו המשתנים של המשק. דוגמאות לכך הן השתתפות בהכנת התוכנית לייצוב המשק ב-1985, גיבוש התפיסה הכלכלית של התוכנית לקליטת העלייה של שנות התשעים, הרפורמות בשוקי הכספים וההון, המלצות למדיניות כלכלית לשנים 2003 עד 2008 שהוגשו לשר האוצר ופורסמו לציבור עם כינון הממשלה המכהנת, התכנית להקטנת העוני שהוגשה לנשיא המדינה, והצעות ליישום מס הכנסה שלילי בישראל. כן בוחנים כלכלני המחלקה הצעות מדיניות של גופים אחרים במשק, לשם קביעת עמדתו של בנק ישראל לגבי הצעות אלו.

מחקר בסיסי - כלכלני המחלקה חוקרים סוגיות שונות על כלכלת ישראל. מחקרים אלו מתפרסמים באופן שוטף בסדרה "מאמרים לדיון", בכתב העת "סקר בנק ישראל" ובכתב עת בינלאומי חדש, ה-Israel Economic Review. חלק מהעבודות מפורסמות בכתבי עת נוספים בארץ, כגון הרבעון לכלכלה, ובכתבי עת בחו"ל.

מחלקת מטבע חוץ

תפקידי מחלקת מטבע חוץ בשנת 2004-2005

במסגרת המטלות השוטפות, עוסקת המחלקה בעיקר בתחומים האלה:

- מחלקת מטבע חוץ בבנק ישראל מנהלת את יתרות מט"ח, מנטרת את שוק מט"ח המקומי ומספקת שירותים בנקאיים במט"ח לממשלה ולבנקים.
- ניהול ההשקעות של יתרות מטבע החוץ הוא מתפקידיה העיקריים של מחלקת מטבע חוץ. היתרות נחוצות כדי לממן את פירעון החוב החיצוני של הממשלה, הוצאות חריגות של הממשלה על יבוא בשעת חירום, פעילויות בעטיו של משבר פיננסי, או פעילות מוניטרית. לרמה נאותה של היתרות נודעת חשיבות גם מבחינת מעמדו הבינלאומי של המשק.
- בניהול היתרות נוקט בנק ישראל, בדומה לבנקים מרכזיים אחרים, גישה זהירה, המכוונת לשלושה יעדים: שמירה על רמת נזילות גבוהה יחסית; מזעור הסיכונים הפיננסיים וסיכוני האשראי לסוגיהם; שמירה על כוח הקנייה של יתרות מטבע החוץ והשגת תשואה נאותה על ההשקעות. לפיכך מושקעות היתרות בעיקר בנכסים סחירים בעלי אופק השקעה ממוצע קצר יחסית, ובעלות סיכון אשראי נמוך, והכל בהתאם לחוק בנק ישראל.
- ההרכב המטבעי של היתרות נקבע על פי השימושים הצפויים של היתרות בהם פירעון החוב החיצוני של הממשלה, הוצאות בעת חירום ופעילויות אפשריות בעת משבר פיננסי.
- מחלקת מט"ח היא המבצעת את מדיניות שער חליפין ומנטרת את המסחר בשוק המקומי. האסטרטגיה שנוקט בנק ישראל בשוק מטבע החוץ היא אי-התערבות בקביעת שער החליפין, על רקע תפקודו התקין של השוק. משמעות הדבר היא מתן אפשרות לשער החליפין להשתנות באורח שוטף בהתאם לשינויים בסביבה הכלכלית, שמשמעותה מתן ביטוי לכוחות השוק.
- המסחר במטבע חוץ מתנהל בין הבנקים לבין הלקוחות ובין הבנקים לבין עצמם. בנק ישראל לא התערב במסחר במטבע חוץ בשנים האחרונות. מדיניות שער החליפין התייחסה, מאז אוגוסט 1986 לסל מטבעות. במהלך תקופה זו נע שערו של השקל ביחס לסל בתוך רצועת ניוד. ב-9 ביוני 2005 בוטלה רצועת הניוד.
- בכל יום עסקים במטבע חוץ מפרסם בנק ישראל את שערי החליפין היציגים של השקל מול מטבעות זרים. שערים יציגים אלה מבוססים על השערים השוררים בשוק בעת קביעתם.
- ראוי לציין, כי השער היציג הוא אינדיקטור לשער החליפין השורר במשק, אך אין לו מעמד מחייב על פי דין. לפיכך רשאים צדדים בעסקאות הצמודות למטבע חוץ לבצען בכל שער חליפין המוסכם ביניהם.

מחלקת מט"ח מספקת שירותים בנקאיים במט"ח כגון : ניהול חשבונות, פעילות סחר חוץ לממשלה ויחידות סמך. כמו כן מספקת המחלקה שירותים במט"ח לבנקים המסחריים כמו ניהול חשבונות. ב-2005 הפסיק בנק ישראל לבצע סליקה של עסקות דולר-שקל בין הבנקים, שירות אותו סיפק לבנקים מאז הנהגת המסחר הדו-צדדי בשוק מט"ח המקומי.

מחלקת פעילות המשק במט"ח

תהליך הליברליזציה שהחל בשלהי שנות השמונים, כלל ביטול הדרגתי של הגבלות שונות על חופש הפעולה, הן של משקי בית, והן של המגזר העסקי והפיננסי. התהליך הושלם ב-1 בינואר 2003, עם הסרת ההגבלה האחרונה שונתרה על המשקיעים המוסדיים. המשמעות היא, שהפיקוח על מטבע חוץ בוטל כליל, והשקל הישראלי הפך למטבע בר המרה חופשית בדומה למטבעות של המדינות המפותחות בעולם. כיום, עם השלמת תהליך הליברליזציה, קיים חופש פעולה מלא לכלל תושבי ישראל בביצוע עסקאות במטבע חוץ ועם תושבי חוץ, ולתושבי חוץ – בשקלים, ללא הגבלה בכל מה שקשור לחוק הפיקוח על מטבע חוץ. כתוצאה מכך, המשק הישראלי פתוח לתנועות חופשיות של סחורות והון. משום כך, שינויים בסביבה הכלכלית - בארץ ובעולם - באים לידי ביטוי מהיר, יותר מאשר בעבר, בשוק מטבע חוץ ובשער החליפין.

תפקידי המחלקה לפעילות המשק במטבע חוץ בשנים 2004 ו-2005.

במסגרת המטלות השוטפות בעידן הליברליזציה בתנועות ההון, עוסקת המחלקה לפעילות המשק במטבע חוץ (לשעבר "המחלקה לפיקוח על מטבע חוץ") בעיקר בתחומים האלה:

- ניהול מערכת מידע על עסקאות המשק עם חו"ל ועם תושבי חוץ לצורך ניטור תנועות ההון למשק וממנו, כאחד הרכיבים המרכזיים בניהול המדיניות המוניטרית.
- ניהול מערכת מידע על מצבת הנכסים וההתחייבויות של המשק מול חו"ל, לשם השלמת הנתונים על מאזן התשלומים של המשק ועל מצבת חובות החוץ שלו.
- ניהול המידע אודות פעילות בשוק מטבע חוץ, תוך שימת לב מיוחדת לחשיפת המגזרים השונים לשינויים בשער החליפין.
- ניתוח המידע לעיל על בסיס שוטף קבלת החלטות וקביעת מדיניות.
- פירסום נתונים ומחקרים, לצורך שיפור הבנת התהליכים המתרחשים במשק והקניית מידע לפעילים ולמתעניינים בשווקים הפיננסיים. זאת, לצורך הגברת השקיפות ואספקת מידע שוטף ואמין.

חובת מסירת מידע ודיווח

ההיתר לחופש פעולה מלא בביצוע פעולות ועסקאות, המתבסס על חוק הפיקוח על המטבע, התשל"ח – 1978 מותנה בדיווחים למפקח על מטבע חוץ ובמסירת מידע למתווכים פיננסיים המועבר למפקח. הגורמים המדווחים כיום כוללים: בנקים, מתווכים פיננסיים אחרים, תאגידים, מוסדות ציבור וגם יחידים.

חשוב לזכור, כי בעידן של היעדר פיקוח, דיווח מקיף על עסקאות של תושבי ישראל במטבע חוץ ועם תושבי חוץ במטבע חוץ ובשקלים בארץ ובחו"ל, וכן על כלל פעילות תושבי ישראל במטבע חוץ או צמוד למטבע חוץ, הוא המקור היחידי למעקב אחר תנועות ההון למשק וממנו הנחוץ לניהולה היעיל של המדיניות המוניטרית ולבניית מאזן התשלומים ומצבת הנכסים וההתחייבויות של המשק.

הפיקוח על הבנקים

בשנת 2004, נוסף על הטיפול במטלות השוטפות, התמקדה הפעילות של המחלקה באלה:

- **הסדרת הפעילות הבנקאית**

הוראות ההסדרה העיקריות שפורסמו השנה היו בנושאים הבאים: נהלים למתן הלוואות לדיור, רוטציה וחופשה רציפה, תקשורת של רואה חשבון מבקר עם הגורמים המופקדים על בקרת העל בתאגיד הבנקאי, מעילות והונאות של עובדים, מועד הפסקת ההתאמה של דוחות כספיים והמעבר לדיווח לפי הסכומים הנומינליים המדווחים. כמו כן פורסמה טיוטה ראשונית של קווים מנחים בנושא דירוג אשראי לפי חברות, בנקים ומדינות, המבוססת על עקרונות "באזל 2".

- **הערכה מוסדית ורישוי**

בשנת 2004 התמקדה הפעילות של צוותי ההערכה בנושאים הבאים: התקדמות הבנקים ביישום הוראות המעבר בצו איסור הלבנת הון והפעולות שהם נוקטים לעניין זה; חשיפת התאגידים הבנקאיים לאשראי – אשראי במטבע חוץ, אשראי לענפי המשק – כגון ענף הבניה וענף הרשויות המקומיות – ואשראי ללווים גדולים; חשיפת התאגידים הבנקאיים לסיכונים נזילות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ; הסדרת אופן הפיקוח והבקרה על חברות כרטיסי האשראי; בדיקת יישום הוראות המפקח על הבנקים בתחומים שונים כגון: נוהל פניית דירקטורים, הנפקת הון ראשוני מורכב. הנושאים העיקריים שטופלו בשנת 2004 בצוות הרישוי היו: העברת התיקון לחוק הבנקאות (רישוי) (תיקון 13) בכנסת, בין השאר, כדי לאפשר את הפרטת "בנק לאומי" באמצעות שוק ההון (יישום המלצות "דוח ועדת מראני"); הליך הפרטת בנק דיסקונט לישראל בע"מ, ובמסגרתו – בדיקת המועמדים לרכישתו; מיזוג "טפחות בנק משכנתאות לישראל בע"מ" ב"בנק המזרחי המאוחד בע"מ"; העברת השליטה ב"בנק אינווסטק (ישראל) בע"מ לידי הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ"; ביטול הרשיון הבנקאי של המוסדות הבאים: "בנק קונטיננטל", "בנק עולמי להשקעות" ו"בנק פולסקא קאסא אופיקי תל-אביב" וכן ביטול רשיון בנק חוץ של "Standard Chartered Bank Ltd".

- **ביקורת-**

אשראי: המשך פעולות ביקורת שנועדו לוודא תקינות ונאותות של הליכי הזיהוי והסיווג של חובות בעייתיים וקביעת ההפרשות לחובות מסופקים בגין חובות בעייתיים. במסגרת זו הושם גם השנה דגש על אשראי לענף הנדל"ן, וכן נערכה בחינה יסודית של האשראי לרשויות מקומיות. דגש נוסף ניתן לבדיקת הגדרה נאותה של קבוצות לווים, על רקע השינויים שהוכנסו בהוראת ניהול בנקאי תקן 313. במקביל, הוסיף הצוות לבצע ביקורות על מנגנוני הניהול, השליטה והבקרה על האשראי בבנקים שונים, תוך הענקת תשומת לב גוברת למערכי הניהול והשליטה על ייצור האשראי במגזר הקמעונאי ובסקטור המסחרי. **טכנולוגיית המידע:** הושם דגש בביקורות על פעילויות עתירות סיכון כגון, גישה מרחוק למחשבי הבנק ומערכות מסחר בתקשורת. כן ניתן כיסוי ביקורת מערכות לפעילויות בתחום גיבוי, שרידות והתאוששות מערכי טכנולוגיית המידע. הביקורת הגיבה לאירועים חריגים מסוימים בתחום אבטחת המידע ובמידת הצורך הרחיבה את היקפי הבדיקה לכיסוי מערכות. במהלך השנה נמשכו פעולות ביקורת שנועדו למעקב

ואכיפה של ההנחיות שגובשו בשנה הקודמת במסגרת הוראת נ.ב.ת. מס' 357. כן נמשכו פעולות ביקורת שונות על תהליכי outsourcing (מיקור חוץ) של שרותי מיחשוב.

מניעת הלבנת הון: הועמקו פעולות הביקורת ומוקדו באכיפת נושאים ספציפיים לגביהם נקבעו כללים קונקרטיים בחוקים ובהוראות. כיסוי הביקורת הורחב בשנה זו גם לחברות בנות (בעיקר חברות לנאמנות). תשומות זמן ניכרות הוקדשו בתחום זה גם לשיתוף פעולה עם רשויות נוספות.

שירות הבנק ללקוח ושוק ההון: נמשך ביצוע ביקורות שעניינן מניעת ניגודי עניינים בפעילות בשוק ההון של בנקים ותאגידים נשלטים.

ניהול סיכונים: התמקדות בביקורת על ניהול סיכונים שונים, אשר נובעים מפעילות הבנקים בשוקי ההון והכספים בעבור עצמם ובעבור לקוחותיהם; נבדקו פעילויות עבור הלקוחות בבורסה בת"א (בעיקר מעו"ף), בבורסות בחו"ל ופעילות במכשירים הנסחרים מעבר לדלפק, לרבות מוצרים מובנים. בהתבסס על ממצאי הביקורות, ובהתייחס לשינויים שהחילה הבורסה לניירות ערך בתחום העמדת הבטחונות, מוערכת מחדש גם ההסדרה הבנקאית הקיימת בתחומים של פעילות המעוף. היחידה עסקה גם בהכנת תשתית מיפרטית ומתודולוגית לכיסוי ביקורת של ניהול סיכון הנזילות במערכת הבנקאית. כמו כן נמשכו פעולות ביקורת להערכת אספקטים שונים של ניהול שליטה ובקרה של פעילות סניפים בחו"ל, עם שימת דגש על סניפים מסוימים באזורי OFF SHORE.

במהלך השנה הופסקה פעילות יחידת הביקורת אשר פעלה מול הבנקים העצמאיים. הבשלת תהליכים אשר הובילו, בסופו של דבר, להפסקת פעילותם של בנקים אלו, איפשרה לצמצם באופן הדרגתי גם את התשומות הניכרות שהוקצו לטיפול הפיקוחי האינטנסיבי במוסדות אלו.

במהלך השנה הוקמה יחידת ביקורת חדשה אשר מתמחה בטיפול במערכי שליטה פיקוח ובקרה ובתפקוד גורמי הבקרה והביקורת בתאגיד הבנקאי. יחידת ביקורת זו תפעל בשנים הקרובות להטמעת מסגרות מתקדמות של בקרה פנימית וליישום גישות מתקדמות ומובנות של "ביקורת ממוקדת סיכון" ע"י הביקורת הפנימית בתאגיד הבנקאי.

תוצרי הביקורת של יחידה חדשה זו מתוכננים לספק בסיס נתונים נוסף לתכנון הרב שנתי של עבודת הפיקוח על הבנקים על כל זרועותיו.

• מחקר

במהלך השנה פרסמה יחידת המחקר את המאמרים הבאים:

"חוסן - מדד לבחינת איתנותם וחוסנם של בנקים בישראל". המדד, שפותח לראשונה עבור בנקים בישראל, נותן ביטוי לביצועי הבנקים בתחומים שונים: ההון, איכות הנכסים, הניהול, הרווחים, הרווחיות, הנזילות והחשיפה לסיכונים שוק. מדד זה, מהסוג המקובל ברבות ממדינות המערב, נועד לשמש את הפיקוח על הבנקים להערכת מצב הבנקים השונים ולתכנון עצימות הפיקוח עליהם. המדד פורסם כמאמר לדיון בינואר 2005.

"התחרותיות בענף הבנקאות: היבטים תיאורטיים וראיות אמפיריות מישראל ומחו"ל" העבודה בוחנת את התחרותיות בבנקאות הישראלית באמצעות שתי גישות המקובלות בספרות המקצועית העדכנית: גישת המבנה וגישת האיום התחרותי. על פי שתי גישות אלה נמצא כי קיימות שתי נקודות תורפה בתחום התחרותיות: (א) הריכוזיות של המערכת גבוהה מאוד, וזו כשלעצמה מגדילה את "כוח השוק" שהבנקים

מפעילים על לקוחותיהם (בעיקר על משקי הבית); (ב) אין תנאים מתאימים להיווצרות איום תחרותי ראוי על המערכת הבנקאית מצד גופים חוץ-בנקאיים ומשוק ההון בישראל ובחו"ל.

נוסף על עבודות אלו ניתחה היחידה במהלך השנה את הגורמים שהשפיעו על יציבותה של מערכת הבנקאות מההיבט הענפי.

• קשרים בין-לאומיים

הנושאים העיקריים שתחום הקשרים הבין-לאומיים עסק בהם במהלך השנה הם: העברת מידע על מערכת הבנקאות בישראל לגופים שונים בחו"ל, לרבות רשויות פיקוח, מוסדות בין-לאומיים וחברות דירוג; בחינת החלתו של קוד הליברליזציה של OECD על ישראל; קשרים עם מפקחים בחו"ל בנושא פיקוח על השלוחות הישראליות; היערכות לקראת יישום המלצות ועדת באזל II; סיוע לתחום הרישוי בפיקוח על הבנקים בנושאים משותפים; איסוף מידע ולימוד בנושאי פיקוח על הבנקים בחו"ל - הסדרה ואכיפה.

• יחסי בנק-לקוח

היחידה לפניות הציבור

בשנת 2004 התקבלו ביחידה לפניות הציבור 5,340 פניות והסתייגו הטיפול ב-5,467 פניות. 788 תלונות (26.4%) מתוך 2,980 תלונות שנקבעה לגביהן עמדה נמצאו מוצדקות ומוצדקות חלקית. הסכומים ששילמו הבנקים ללקוחותיהם במהלך השנה בעקבות הטיפול בפניותיהם אשר נמצאו מוצדקות הצטברו לסך של 2,436,324 ש"ח. בעקבות מידע שנתקבל כתוצאה מהטיפול בפניות הציבור בוצעו בשנת 2004 החזרים לקבוצות של לקוחות בסכום כולל של כ-51 מליון ₪. סכום זה נובע ברובו מהחזר ש"בנק לאומי" חויב בו בגין עמלת "לאומי-פון" שנגבתה מחלק הלקוחות שלא בצדק.

עמלות

באוגוסט 2003 מינה המפקח על הבנקים צוות לעיצוב מדיניות ברורה בעניין הפיקוח על מחירי השירותים הבנקאיים. בשנת 2004 הגיש הצוות שמינה המפקח על הבנקים דין וחשבון, הכולל, בין היתר, המלצות בנושאים הבאים: צורך לפקח על מחירי השירותים הבנקאיים; קריטריונים להתערבות במחירי השירותים הבנקאיים; גילוי נאות ללקוחות; ביטול עמלות מסוימות. מרבית המלצות הצוות אומצו על ידי נגיד בנק ישראל, והוכנה הצעה לתיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א - 1981, שבה הפיקוח על הבנקים מבקש לעגן את סמכויותיו בנושא הפיקוח על מחירי השירותים הבנקאיים. בשנת 2004 תוקנו, ביוזמת הפיקוח על הבנקים, כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים) התשנ"ב-1992, ונוספו בהם חובות גילוי נרחבות.

חוזים אחידים

בסוף שנת 2004 היו מונחות בפני בית הדין שלוש בקשות לביטול או לשינוי תנאים מקפחים בחוזים אחידים: בחוזה הלוואה לדירור של "הבנק הבינלאומי הראשון למשכנתאות", בחוזה למתן שירותים בנקאיים באמצעות האינטרנט והטלפון הסלולרי של "בנק הפועלים" ובחוזה ערבות בנקאית על פי חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה - 1974 של "בנק טפחות".

ב-10.6.04 נתן בית הדין לחוזים אחידים פסק דין בבקשה לביטול תנאים מקפחים בחוזה לניהול חשבון עובר ושב של "בנק לאומי", שבו הוא קיבל את מרבית טענות היועץ המשפטי לממשלה והפיקוח על הבנקים, והורה על ביטולם או שינויים של סעיפים מקפחים רבים בחוזה האמור. הבנק הגיש ערעור על פסק דינו של בית הדין לחוזים אחידים. לאחר שהבנק הודיע על כוונתו להגיש ערעור כזה, הגיש גם היועץ המשפטי לממשלה ערעור מטעמו.

הבעת עמדת המפקח על הבנקים בתביעות ייצוגיות

במהלך שנת 2004 הוצגה עמדת המפקח על הבנקים, המיוצג בהליכים אלה על ידי המחלקה המשפטית של בנק ישראל, בשלושה נושאים שעלו מהתביעות הייצוגיות אשר הוגשו נגד התאגידים הבנקאיים: התביעה בת.א. 1618/03 "אביב שירותים משפטיים בע"מ" נגד "בנק הפועלים", העוסקת בגביית עמלת רישום פעולה בגין רישום פעולות חיוב וזיכוי של חשבון לקוח בעת הצגה חוזרת ונשנית של הרשאה לחיוב חשבון שבוטלה על ידי הלקוח; התביעה בת.א. 1957/03 "אר-און השקעות בע"מ" נגד "הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ", העוסקת בעיגול ריבית הליבור לשמינית האחוז הקרובה בהלוואות בנקאיות במט"ח או צמודות למט"ח; בע"א 3955/04 ריזל אריה נגד "בנק לאומי לישראל בע"מ" ו"לאומי-קרד בע"מ" נתבקש המפקח על הבנקים על ידי בית המשפט להתייחס לשאלה אם גביית העמלה המכונה "דמי הגבלת אחריות" מלקוחות המחזיקים כרטיסי חיוב היא כדין.

• מידע ודיווח כספי

היחידה למידע ולדיווח

במהלך השנה הטמיעה היחידה מערכת דיווח בנושא האיסור על הלבנת הון. בשנה זו טיפלה היחידה ביותר מ-2,000 פניות לקבלת מידע מגורמים שונים במשק, ופירסמה (גם באינטרנט) את שיעור הריבית המרבית בשוק האפור ואת שיעור הריבית הממוצעת לצורך חישוב עמלת פירעון מוקדם בבנקים למשכנתאות בתכיפות חצי-חודשית.

יחידת דוחות כספיים

בשנת 2004 סייעה היחידה בפרויקט להערכת החוסן הפיננסי של מבקשי היתר לרכישת "בנק דיסקונט", ולשם כך הקימה צוותים מיוחדים. כמו כן, השלימה היחידה את ההסדרה, וגיבשה טיוטות של הוראות דיווח לציבור בנושאים הבאים: הצהרות אישיות נפרדות של המנכ"ל והחשבונאי הראשי לגבי נאותות הגילוי בדוחות רבעוניים ושנתיים של תאגידים בנקאיים, בהתאם לסעיף 302 לחוק Sarbanes Oxley; שילוב הכללים שנקבעו בתקני חשבונאות מס' 12 ו-17 בדבר הפסקת ההתאמה של דוחות כספיים ותקן חשבונאות מס' 13 בדבר השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ, שפרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.

בנוסף, טיפלה היחידה טיפול חשבונאי בהתחייבויות תלויות משפטיות, בהתאם לתקן חשבונאות אמריקני מספר 5, ובאימוץ הכללים שנקבעו בעדכונים של תקנות ניירות ערך ובהנחיות שפורסמו על ידי הרשות לניירות ערך.

במקביל נמשך הטיפול בנושאי ההסדרה העיקריים, הקשורים לדיווח הכספי של תאגידים בנקאיים: טיפול חשבונאי בעסקאות של העברת נכסים פיננסיים לרבות בעסקות רכש חוזר, השאלת ניירות ערך ואיגוח; התאמת הכללים בדבר מדידה וגילוי של חובות בעייתיים והפרשה לחובות מסופקים למקובל בארה"ב; טיפול חשבונאי במכשירים מורכבים (structured notes); אשראי לדויר – הקטנת ההפרשה לפי עומק

הפיגור; ביסוס הגילוי על רגישות לשינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן; עדכון הטיפול החשבונאי במכשירים נגזרים ופעילויות גידור.

במהלך השנה השלימה היחידה את ניסוח הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 303 - הסדרת התקשורת של רואה החשבון המבקר עם גורמים המופקדים על בקרת העל בגוף המבוקר (על בסיס דיונים במסגרת צוות משותף עם רואי החשבון המבקרים של תאגידים בנקאיים). על רואה חשבון מבקר של תאגיד בנקאי הוחלו תקני ביקורת ומדריכי ביקורת נוספים שפרסמו לשכת רואי החשבון והמועצה לפיקוח על חברות ציבוריות בארה"ב.

הביקורות שנערכו במהלך השנה התמקדו בנושאים אלו: נאותות הגילוי בדוח הכספי לציבור, הן בנושאים ספציפיים והן בדוח השנתי בכללותו; יחס ההון המזערי; סוגיות בגילוי על מגזרי הפעילות; דיווח לפיקוח על הבנקים בנושא נתונים לחישוב העלות האפקטיבית (בשיתוף עם היחידה למידע ודיווח); טיפול בנושאים חשבונאיים מזדמנים - אי-תלות של רואה החשבון המבקר, גילוי ומדידה של מענקים לבכירים והשקעות בחברות מוחזקות.

• מושכי צ'קים ללא כיסוי (מושל"ך)

בסוף שנת 2004 היו 175,540 חשבונות מוגבלים - עלייה של כ-4% לעומת השנה הקודמת. מספר הלקוחות המוגבלים הגיע ל-98,605, עלייה של כ-1.1% לעומת שנת 2003. מספר הלקוחות שהוגבלו בנסיבות מיוחדות - בעלי תיקים בהוצאה לפועל וסרבני גט - גדל השנה בשיעור של 21.7% לעומת 2003, והסתכם ב-29,746.

• איסור הלבנת הון

במהלך השנה פעל הפיקוח על הבנקים בשיתוף המחלקה המשפטית לתיקון צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים), התשס"א-2001.

תחום היציבות הפיננסית

בדומה לבנקים מרכזיים אחרים, הוקם בבנק ישראל, ביוני 2003, גוף נפרד – "תחום היציבות הפיננסית", שתפקידו לקדם את יציבות המערכת הפיננסית בישראל, בכללותה, באמצעות הערכת מצבה והמלצות למדיניות מתאימה, תוך תיאום ושיתוף פעולה עם מחלקות אחרות בבנק ורשויות אחרות, העוסקות בנושא.

תחום היציבות הפיננסית עוסק, בין היתר, ב:

- איסוף נתונים, מידע והערכות על רכיבים שונים של המערכת, ויצירת תשתית של מאגרי נתונים ומידע על המערכת, לצורכי מעקב ומחקר;
 - לימוד ומחקר של הידע בנושא היציבות הפיננסית ומשברים פיננסיים, לצורך פיתוח שיטות מעקב וניתוח של המערכת;
 - ניתוח אינטגרטיבי של מצב המערכת הפיננסית והתפתחויות בה, ויצירת הערכת מצב לגבי הסיכונים המערכתיים והאיומים על המשק, הגלומים בפעילותה;
 - המלצות למדיניות, כלומר הצעות לצעדי מנע - רפורמות ושינויים לחיזוק התשתית של המערכת, והתאמות במדיניות המוניטארית, הפיסקאלית והפיננסית, ולצעדי תגובה - לבלימת התפשטות זעזועים במערכת וניהול משברים;
 - שמירה על קשרים הדוקים ושיתוף פעולה עם גורמים אחרים העוסקים בנושא וקידום התיאום ביניהם;
 - הפצת ידע ופרסומים בנושא היציבות הפיננסית – בבנק, לרשויות, לציבור ולגורמים בינלאומיים.
- בדומה לבנקים מרכזיים במדינות רבות, תחום היציבות הפיננסית בבנק ישראל החל בפרסום "דוח יציבות פיננסית" שנתי: ביוני 2004 פורסם הדוח לשנת 2003 ובמאי 2005 פורסם הדוח לשנת 2004. הדוח, המבוסס על שילוב של נתונים המצויים במאגרים של מחלקות אחרות בבנק ישראל ושל גופים אחרים, ממקד ומרכז את תוצאות עבודת התחום בכל הקשור למעקב וניתוח המערכת הפיננסית, ולמחקר ופיתוח שיטות לניתוחה. הדוח מהווה ערוץ מרכזי להפצת הידע בנושא ולקידום הדיון ביציבות המערכת הפיננסית בכללותה, בקרב הרשויות והציבור הרחב.
- בנוסף לדוח היציבות הפיננסית, התחום פרסם מאמרים שניתן למצוא אותם באתר האינטרנט של הבנק וכן החל בפרסום סדרת מאמרים לדיון תחת השם "סוגיות ביציבות פיננסית". כלכלני התחום גם כתבו דוחות, עבודות וניירות עמדה שלא פורסמו.
- מאז הקמתו, עסק התחום גם במספר פרויקטים ועבודות תשתית חשובים:
- ייזום, תמיכה ושיתוף פעולה עם הלמ"ס בבניית תשתית נתוני "המאזן הלאומי של ישראל";
 - פיתוח מאגרי נתונים לשימוש שוטף של התחום: "מאגר אינדיקטורים ליציבות פיננסית של ה-IMF";
 - "המאגר השוטף - נתונים ודוחות שוטפים"; "מאגר נתוני הסקטור העסקי"; "מאגר נתוני ענף הביטוח";
 - בניית מסגרת ניתוח ופיתוח אינדיקטורים למעקב ולהערכת השינויים ביציבות המערכת הפיננסית, בכללותה, וברכיבים מסוימים שלה, ביניהם: האיתנות הפיננסית של הסקטור העסקי, עמידות חברות הביטוח וקופות הגמל ומאפייני הפעילות הפיננסית במשק.

- ייצוג בנק ישראל בצוותים בין-משרדיים וריכוז העבודה הבין-מחלקתית בבנק במסגרת קידום הקשרים של ישראל בתחום הפיננסי עם גופים בינלאומיים – האיחוד האירופי, OECD, WTO(GATS),
- השתתפות בפרוייקט בינלאומי של ה-IMF בנושא "אינדיקטורים ליציבות פיננסית" (בשיתוף הפיקוח על הבנקים).

מחלקת המטבע

פעילות המחלקה בשנת 2004

אספקת מזומנים לציבור

מחזור המטבע הסתכם בסוף השנה ב-20.8 מיליארדי ש"ח, לעומת 19.1 מיליארדים בסוף 2003. במהלך השנה גדל מספר השטרות במחזור ב-15 מיליון והגיע ל-204 מיליון שטרות.

שטרות

יתרת השטרות מהסדרה הישנה במחזור (סדרה א') הסתכמה בסוף השנה ב-218 מיליוני ש"ח, לעומת 234 מיליונים בסוף שנת 2003. שיעור השטרות הישנים שנותרו במחזור בסך כל המחזור עמד בסוף השנה על 1.2 אחוזים.

השטרות מסדרה א' ניתנים להחלפה, ללא עמלה, בשטרות מסדרה ב' (החדשה), בבנק ישראל דצמבר 2005. יחד עם זאת, הנגיד אישר את הארכת תקופה זו עד סוף 2010; הממשלה אישרה זאת והעניין נתון על שולחן ועדת הכספים של הכנסת לאישורה. תפורסם הודעה לאחר אישור ועדת הכספים.

מטבעות למחזור

בשנת 2004 הונפקו מעות מעריך 1 ₪ עם שנת ההטבעה התשס"ג ומעות מעריכים 5 אג' ו-½ ₪ עם שנת ההטבעה התשס"ד.

מטבעות זיכרון¹

במהלך השנה הונפקו שלושה מטבעות זיכרון וסט אחד של מטבע מיוחד:

1. מטבע יום העצמאות, התשס"ד 2004 - "הילדים בישראל".
2. מטבע בסדרה תמונות מן התנ"ך, התשס"ד 2004 - "הסנה הבוער".
3. מטבע לציון האולימפיאדה ביוון, התשס"ד 2004.
4. סט מטבעות חנוכה, התשס"ה 2004.

המידע באתר האינטרנט

בקישור **אודות בנק ישראל** - מפורטת פעילותה של מחלקת המטבע; בקישור **שטרות ומטבעות** - מידע על סדרות המטבע השונות, מסדרת בנק אנגלו-פלשתינה ועד סדרה ב' של הש"ח; כן ניתן להגיע בקישור זה להודעות שפורסמו ע"י מחלקת המטבע, ביניהן בנושא הנפקת שטרות חדשים וביטול שטרות ישנים; ותאור השטרות החדשים וסימני הביטחון בהם.

קטלוג שטרות

קטלוג השטרות והמטבעות של בנק ישראל אזל מהמלאי. מחלקת המטבע פרסמה חוברת הכוללת מידע הן לגבי השטרות והמטבעות למחזור והן לגבי מטבעות הזיכרון, שהם הילך חוקי בישראל.

¹ לפירוט הכמויות והמאפיינים ראה הסקירה השנתית 2004 של מחלקת המטבע.

האוסף הנומיסמטי

בבנק ישראל בירושלים שמור אוסף נומיסמטי גדול של שטרות ומטבעות עתיקים וחדשים. האוסף כולל דוגמאות של כל אמצעי התשלום שהילכו במחזור הכספים ארץ ישראל מימי קדם ועד ימינו.

נושאי האוסף מוצגים בתערוכת קבע בבניין הבנק בירושלים (כרגע בשיפוצים). במסגרת התערוכה, הפתוחה לציבור הרחב, ניתנת הדרכה לקבוצות עם דגש על תפקיד הבנק כמנפיק אמצעי תשלום וכבנקאי של הבנקים המסחריים; על הזיקה שבין המטבעות העתיקים לאלה של ימינו; על תהליך הייצור של מטבעות ושטרות; על יציאת מעות או שטרות מן המחזור; על אמצעים נגד זיופים ועל פרטים שונים שבתצוגה.

מתן שירותים לממשלה ולציבור

מחלקת המטבע נותנת שירותים לממשלה (פדיון המחאות במט"ח וטיפול אחר במט"ח) ולציבור (פדיון מילות המדינה).

הפעילות המתוכננת לשנה הנוכחית:

מטבעות למחזור

הנפקת מטבע חדש למחזור מעריך 2 ש.

מטבעות זיכרון ומטבעות מיוחדים

מתוכננת הנפקה של מספר מטבעות (כפוף לאישורים מתאימים):
מטבע יום העצמאות התשס"ו 2006, "השכלה גבוהה".
מטבע חנוכה תשס"ז, "חנוכיה מאיטליה".
מטבע תמונות מהתנ"ך תשס"ו, "אברהם והמלאכים".
מטבע "אתרים ומורשת עולמית", "ת"א הלבנה" 2006.
מטבע "חתני פרס הנובל", תשס"ה.

מנהל מילואות המדינה

תפקידי מנהל מילואות המדינה בשנת 2004

במסגרת המטלות השוטפות, עוסקת המחלקה בתחומים האלה:

- ניהול מילואות הפנים של המדינה – מילואות מרצון (סחירים ובלתי סחירים) ומילואות חובה. כן אחראי המנהל על פדיון מילואות החוץ (בונדס) בישראל.
- רישום תקבולי המכירות של איגרות החוב וביצוע התשלומים לבעלי המילואות ולמחזיקי פיקדונות ניירות ערך.
- ניהול של פנקס איגרות החוב של מילואות המדינה. מנהל מילואות המדינה משמש בתפקיד "בנק מרכז" של מילואות המדינה הסחירים הרשומים למסחר בבורסה לני"ע.
- קבלת תשלומים בגין מימוש אופציות לרכישת מניות מהמדינה והעברת המניות למממשי האופציות.
- ניהול פיקדונות ניירות הערך של חברות הביטוח עבור החשב הכללי.
- ייזום, לפי הצורך, של שינויי חקיקה בנושא המילואות.
- הכנה ופרסום של ההוראות לפדיון המילואות, וגם קביעה וחישוב של שערי הפדיון לביצוע התשלומים של הקרן והריבית.
- ניהול מאגרי המידע של מילואות החובה.
- הציבור יכול לקבל מידע עדכני ומפורט על כל הקשור למילואות החובה בפניה בכתב או בע"פ. כן ניתן לקבל מידע טלפוני על קיום מילואות, שטרם נפדו, וכיצד ניתן לפדותם. ניתן לקבל את דמי הפדיון של המילואות בקופות בנק ישראל בת"א ובירושלים. בעלי מילואות, שקיבלו מכתב זכאות מבנק ישראל, יכולים לקבל את דמי הפדיון של המילואות במזומן גם בבנק הדואר לאחר תשלום דמי טיפול הנהוגים אצלם. כן ניתן להגיש תעודות מלווה לפדיון בגוביינא באמצעות סניפי התאגידים הבנקאיים (תמורת תשלום דמי עמלה).
- המנהל מטפל בהעברת תוצאות הסליקה לבנק ישראל ממסלקת הבנקים והבורסה לני"ע.

בשנת 2004 נוסף על הטיפול במטלות השוטפות עסק המנהל בנושאים אלה:

- הערכות לקראת הפצה באינטרנט של רשימות זכאים שטרם קבלו את כל דמי הפדיון של מילואות החובה.
- התאמת המערכות לרישום עסקאות למכירת מק"מ במחיר אחיד ולרכישתו החוזרת.
- מיפוי השינויים הנדרשים במערכות לקראת המעבר לרישום בחשבונות הבנקים בערכים שוטפים במערכת RTGS.

ב- 4.1.05 תוקן חוק מילואות המדינה התשל"ט-1979 לפיו הנהלת עניני המלווה שהונפק לפי חוק זה יועבר למשרד האוצר. התיאומים בנושא ייעשו במהלך 2005. העברת הניהול מתוכננת לסוף הרבעון הראשון של 2006.

מחלקת משאבי אנוש ומנהל

תפקידי מחלקת משאבי אנוש ומינהל - שנת 2004

המחלקה עוסקת בשני תחומים עיקריים: משאבי אנוש ותחום המנהל.

- **תחום משאבי האנוש** כולל את הגורמים העוסקים בניהול כוח-אדם, בפיתוח ארגוני, בפיתוח משאבי אנוש ובהדרכה.
ניהול כוח-אדם כולל, בין היתר, גיוס ומיון עובדים, קידום, טיפול ביחסי העבודה, בתשלומי השכר, בעזיבת עובדים, בפרישה לגמלאות ובבעיות אישיות של עובדים וגמלאים.
במסגרת הפיתוח הארגוני נערכות בדיקות ארגוניות ברמות שונות לצורך ייעול ושיפור של תהליכים ושיטות עבודה, וקביעת היקף כח האדם הנדרש לביצוע המטלות. כן מנהיגה המחלקה טכנולוגיות מתקדמות בתהליכי העבודה וקובעת את נוהלי העבודה והתקנים הדרושים לפעילותו היעילה של העובד ולרווחתו.
דגש מיוחד מושם בבנק בפיתוח המשאב האנושי, והדבר מתבטא בקיום של השתלמויות מסוגים שונים ורכישת השכלה, בהערכה של העובדים ופעילותם, בהענקת פרסי ייעול ותגמול עובדים.
 - **תחום המנהל** מקיף את הגורמים העוסקים בכספים, בנכסים ובינוי וביטחון.
יחידת הכספים אחראית לתכנון, תקצוב ופיקוח על ביצוע התקציב, ביצוע התשלומים המנהליים של הבנק, כולל רישום חשבונאי ממוכן והעברת הנתונים למערכת הנהלת החשבונות הראשית של הבנק.
בנושא הנכסים והבינוי כלולים: אחזקה שוטפת של מבני הבנק על מערכותיהם הטכניות, טיפול בצידוד המשרדי והמכונות, מתן שירותים משרדיים למחלקות הבנק, רכישת טובין ושירותים, ניהול מלאים וטיפול ברכבי הבנק.
יחידת הביטחון אחראית למערך האבטחה של מבני הבנק ולאבטחת משלוחי כספים.
- בשנת 2004 עסקה המחלקה בפעולות ייעול וחיסכון בהוצאות המנהליות של הבנק וניתוח כדאיות כלכלית של פרויקטים, בגיבוש הוראות פנימיות המתייחסות לכללי התנהגות של העובדים בנוגע לביצוע השקעות ועסקאות במכשירים פיננסיים והכנת הצעה לקוד אתי, העברת סניף המטבע מתל אביב לירושלים. כן המחלקה השתתפה בתכנון מרכז המבקרים של הבנק. המחלקה המשיכה בתוכניות הדרכה לעובדים ולמנהלים (כגון קורס פיתוח מנהלים וקורס פיתוח מיומנויות אישיות).

המחלקה לטכנולוגיית המידע

תפקידי המחלקה לטכנולוגיית המידע בשנת 2004

המחלקה לטכנולוגיית המידע מופקדת על גיבושה והפעלתה של אסטרטגיית המיחשוב של הבנק, וכן על הרכש, ההפעלה, האחזקה והפיתוח של מערכות המידע. מערכות אלה כוללות מחשב מרכזי, שרתי יוניקס ואינטל המקושרים ברשתות פנימיות למאות מחשבים אישיים. כן מקושרת המערכת למערכות מיכון חיצוניות – של הבנקים, של הממשלה, של גורמים פיננסיים בארץ ובחו"ל, ולרשת האינטרנט.

במסגרת המטלות השוטפות, עוסקת המחלקה בעיקר בתחומים האלה:

- ניהול מערכות אוטומטיות לתמיכה בתפקוד הבנק כבנקאי של הממשלה והבנקים: ניהול ההנפקות של כלי ההשקעה (אג"ח ומק"ם), של יתרות מטבע החוץ, של החוב הפנימי והחוב החיצוני ועוד. פיתוח כלי ניתוח ממוכנים עבור כלכלני הבנק בעבודתם עם מאגרי המידע בבנק ומחוץ לו לצורך תמיכה בקבלת החלטות.
- ניהול נתוני דיווח ממערכת הבנקאות והעברת הוראות ודיווחים אליה.
- ניהול נתוני דיווח מחברות במשק.
- פיתוח כלים מוניטריים ממוכנים, תוך השתלבות בזירות מסחר ממוכנות חיצוניות ופיתוח זירות מסחר פנימיות.
- תמיכה במערכות הניהול הפנימיות של הבנק.

בשנת 2004, בנוסף על המטלות השוטפות עסקה המחלקה בנושאים המרכזיים הבאים

- השלמת מערכות לאבטחת מידע לסביבת המערכות הפתוחות ולניהול המשתמשים בכל סביבות המיחשוב.
- השלמת הקמת מערכת גיבוי למקרה אסון (DISASTER RECOVERY) באתרים מרוחקים, לכל סביבת המחשוב של הבנק.
- התחלת פרויקט שידרוג של מערכת הספר הראשי של בנק ישראל.
- הרחבת המערכת למידע על נתוני יציבות פיננסית לנתונים השוטפים.
- בשנת 2004 עסקנו בפיתוח המערכת לפעילות המגזר העיסקי. המערכת תנהל מידע על פעילות החברות בארץ ובחו"ל בתחומי מט"ח. השלמת הפיתוח של המערכת בשנת 2005.
- המשך קישור הבנק למערכות חיצוניות נוספות של הממשלה והמערכת הבנקאית, לצורך העברת מידע מאובטח באמצעות מערכת של כספות וירטואלית.
- החלפת תשתית התקשורת להעברות כספיות של מט"ח באמצעות ה-SWIFT.
- הקמת פורטל אירגוני לבנק. בשנת 2005 יומש הפורטל למחלקה כלכלית ולמידע רוחבי ניהולי.
- הקמת מערכת לניתוח ביצועים בניהול יתרות מט"ח לצורך ניתוח שוטף, חודשי ולסקירה שנתית. המערכת מספקת למנהלי היתרות מידע המסיע בניתוח ביצועים ובקבלת החלטות בניהול ההשקעות.

- השתלבות בצוותי עבודה להגדרת דרישות ואיפיון מערכת RTGS (מסלקה תוך יומית) שתפעל בשנת 2007 מול המערכת הבנקאית, הבורסה והמסלקות בארץ.
- פיתוח פרויקטים רבים נוספים (בהיקף מצומצם יותר) ; תחזוקה ושיפור של המערכות הקיימות.

תפקידי המחלקה בשנת 2005

- יציאה במכרז ל- ERP למערכות תקציב תשלומים מלאי ורכש.
- השלמת המערכת לפעילות המגזר העיסקי
- שידרוג מערכת הספר הראשי של בנק ישראל.
- יציאה במכרז למערכת RTGS לסליקה תוך יומית, בחירת ספק והתחלת הפרויקט.
- הפרויקט צפוי להסתיים בתחילת שנת 2007.
- פיתוח מערכת לניהול אשראי תוך יומי למערכת הבנקאית לאספקת נזילות לפעילות במערכת ה- RTGS. המערכת תושלם בשנת 2006.
- התחלת מיפוי צרכי המיחשוב במערכת המשרד האחורי של מחלקת מט"ח לצורך יציאה במכרז להקמת המערכת.
- שילוב ארכיב ממוחשב לשמירת מסמכים אלקטרוניים.
- הקמת שלב ראשון בפורטל פנימי לעובדי הבנק למחלקה כלכלית ולמידע ניהולי רוחבי.
- העלאת רמת השרידות המקומית באתר הבנק בירושלים ושיפור תשתית התקשורת.
- המשך קישור הבנק למערכות חיצוניות נוספות של הממשלה והמערכת הבנקאית לצורך העברת מידע מאובטח באמצעות מערכת של כספות וירטואלית.

ריכוז נתונים על פניות הציבור לבנק ישראל – 2003 ו- 2004

2004	2003	
1751	2045	מספר הפניות למידע
1658	1972	מספר הפניות שנענו במלואן
47	60	מספר הפניות שנדחו
46	13	מספר הפניות שנענו חלקית
99%	100%	שיעור הפניות שנענו תוך 30 יום
94%	96%	מזה : - בחיוב
1%	1%	- באופן חלקי
5%	3%	- בשלילה
1%	-	שיעור הפניות שנענו תוך 60 יום
100%	-	מזה : - בחיוב
	-	- באופן חלקי
	-	- בשלילה
	-	שיעור הפניות שנענו מעבר ל-60 יום

מיון התשובות שנענו בשלילה, או באופן חלקי, לפי העילות המפורטות בחוק, בשנת 2004 :

מספר הפניות שנענו חלקית	מספר הפניות שנענו בשלילה	העילה
	4	מטעמי סודיות - לפי חוק
5	8	מידע לא זמין
1	28	לא רלוונטי לבנק
		מידע זמין חלקית
40	7	נתונים לא באחריות המחלקה
		שונות
46	47	סה"כ

ביצוע תקציב הבנק לשנים 2003 ו-2004

במיליוני ש"ח ובמחירים שוטפים		
2004	2003	סעיף ההוצאה
425.1	441.8	א. הוצאות שכר
53.6	50.1	ב. הוצאות שוטפות
10.9	10.5	אחזקת הבנק
9.6	9.3	אחזקה ותפעול המיכון
33.1	30.3	הוצאות מנהליות
7.2	7.1	ג. הוצאות חד-פעמיות
4.9	5.2	ציוד, מכונות ושיפוצים
2.3	1.9	ציוד מיכון
486.0	499.0	סה"כ (א-ג)
8.3	6.1	ד. פרויקטים מיוחדים
20.1	13.6	ה. הדפסת כסף והטבעת מטבעות
0.0	0.2	ו. אחר
* -362.4	0.9	ז. השתתפות במוסדות בין-לאומיים
152.0	519.7	סה"כ (א-ו)

* החל משנת 1999 משולבת ישראל בתכנית העסקאות הפיננסיות של קרן המטבע. התכנית היא מנגנון שבאמצעותו יכולה מדינה חברה בקרן המטבע להחליף עם הקרן SDR או מטבע זר תמורת המטבע המקומי שלה, ומדינה אחרת מתבקשת לבצע החלפה נגדית. הסכומים נקבעים ע"י הקרן בהתראה קצרה מראש. עד שנת 2004 גדל ה- Reserve Tranche של ישראל בהדרגה עקב קביעת הקרן שישראל תעביר מט"ח למדינות אחרות. משנת 2004, החלה קרן המטבע להעביר מט"ח לישראל, על מנת שישראל לא תחזיק Reserve Tranche הגבוה מהמוצע אותו קבעה. ה- Reserve Tranche של ישראל בשנת 2004 הוקטן בכ- 56.5 מליון SDR, במקביל הוגדלה יתרת ההתחייבות כלפי קרן המטבע בסכום זהה.

אתר בנק ישראל בכתובת: <http://www.bankisrael.gov.il> מיועד הן לאנשי מקצוע, והן לציבור הרחב. האתר מכיל מגוון רב של נושאים הקשורים בפעילות השוטפת של בנק ישראל.

באתר ניתן למצוא את **הפרסומים השונים של בנק ישראל**, וכן ארכיון היסטורי של פרסומי השנים האחרונות, הכולל דוחות תקופתיים, עבודות מחקר, מאמרים וניירות עמדה בתחומים שונים בכלכלת ישראל, הרצאות ומאמרים של נגיד הבנק, מנהלים וכלכלנים, וכן קטלוג הפרסומים המודפסים של בנק ישראל. במסגרת זאת נכללת הסקירה השנתית החדשה של תחום היציבות הפיננסית בבנק ישראל – דוח יציבות פיננסית המתפרסם החל משנת 2004.

הגישה אל הפרסומים היא מהירה וידידותית, וניתן לבחור פרסום לפי סוג, נושא, מחבר, ומועד הפרסום. הפרסומים הם בפורמט אוניברסלי המאפשר צפייה והדפסה בכל מקום, ובסוגים שונים של מחשבים. בסעיף "**נתונים מידע וחקיקה**" מצוי מידע כלכלי רב המתעדכן באופן שוטף, הכולל ריביות בנק ישראל וריביות בשווקים הפיננסיים, נתונים על שוק מטבע חוץ ויתרות מט"ח, נתונים עיקריים על המשק הישראלי - כולל המדד המשולב לבחינת מצב המשק, סטטיסטיקה מקיפה (רבעונית ושנתית) על מערכת הבנקאות, מידע כלכלי אינטראקטיבי כגון האפשרות לאתר חשבונות ולקוחות מוגבלים, וכן קובצי חקיקה שונים ובהם חוק בנק ישראל, חקיקה בנקאית, צווים, והוראות שונות של המפקח על הבנקים. מאגר סדרות הנתונים האמור להתווסף לאתר בקרוב הוא נדבך נוסף המערך המידע הכולל על כלכלת ישראל שבנק ישראל מעמיד לרשות הציבור.

לרשות הציבור עומדים באתר **שערי החליפין היומיים היציגים**, המתעדכנים מיידית לאחר קביעת השערים היציגים על ידי בנק ישראל. כן קיים באתר מנגנון לחיפוש שערי חליפין יומיים היסטוריים למטבעות שונים, החל משנת 1977. בנוסף קיימת באתר האפשרות לקבלת סדרות של שערי חליפין יציגים לפי בחירה של תקופה ומטבע, בצורות שונות: על המסך, ההצגה גרפית או קובץ להמשך עבודה וחישובים המחשב המשתמש.

ההודעות לעיתונות של בנק ישראל מתפרסמות באתר הבנק בו זמנית עם פרסומן לציבור. ההודעות הן מקור למידע רב אודות פעילות בנק ישראל, כולל החלטות הריבית החודשיות, פעילות מערכת הבנקאות, ונושאים כלכליים אחרים שעל סדר היום. קיים באתר מנגנון המאפשר גישה מהירה להודעות המופיעות באתר מאז הקמתו בשנת 1997, זאת על פי מיון לנושא ההודעה ושנת פרסומה. כן ניתן למצוא הודעות לעיתונות על פי מילים מתוך כותרת ההודעה או הנושא.

בסעיף "**אודות בנק ישראל**" מופיעים ההיסטוריה ותפקידי בנק ישראל, פרטים על נגיד הבנק, המשנים, ונגידים קודמים, הסברים אודות המבנה הארגוני של הבנק, והמפה העדכנית של המבנה הארגוני. הסעיף "**ממלאי תפקידים**" כולל מידע על בעלי תפקידים מרכזיים בבנק ישראל, וכן כתובות דואר, דואר אלקטרוני, ומענה טלפוני לפניות הציבור בתחומים שונים, לרבות כתובות דואר אלקטרוני **ישירות** של הנגיד ומנהלים בבנק.

כידוע, בנק ישראל הוא המנפיק הבלעדי של מטבע ישראלי. באתר מצוי קטלוג של **השטרות והמטבעות של ישראל**, החל מסדרות בנק אגלו פלשתינה ועד לסדרות השקל החדש. קטלוג זה זכה לעיצוב מחודש וידידותי המאפשר צפייה מהירה ונוחה בסדרות ובפרטים על שטרות ומטבעות שונים. הקטלוג מופיע באתר גם באנגלית.

סעיף מיוחד באתר מוקדש **למשרות פנויות** בבנק ישראל. אם ישנן כאלה, ניתן למלא טופס אלקטרוני, ובכך לקצר את תהליך ההרשמה. הדפים למשרות פנויות הם בעברית ובערבית כאחד, לנוחיות דוברי שתי השפות.

באתר ניתן להירשם לרשימות תפוצה ולקבל בדואר האלקטרוני נתונים ומידע בתחומים שונים כגון שערי החליפין היומיים, ההודעות לעיתונות, ומכרזי המחלקה המוניטרית.

לנוחיותם של גורמים מקצועיים ואחרים, בארץ ובחו"ל שאינם דוברים עברית, ניתן לגלוש באתר בשפה האנגלית. בחלק זה של האתר מופיע תרגום של חלקים מרכזיים מן הנושאים בעברית, והוא הולך ונעשה מקיף יותר, תוך שיפורים בעדכניותו. הושם דגש בעת האחרונה על תרגום מיידי של נאומים והרצאות של נגיד הבנק, הודעות לעיתונות, וכן על הרחבה של תחום המחקרים ומאמרים פרי עטם של כלכלני הבנק.

שם המאגר	מטרת המאגר	מספר המאגר בפנקס מאגרי המידע
מושל"כ	מידע על הגבלת לקוחות בנקים מסחריים במשיכת שיקים לאחר שחזרו ללא כיסוי.	3646
לווים גדולים ונתוני אשראי לווה בודד	מתן היזון חוזר לתאגידים הבנקאיים על סה"כ האשראי של הפרט במערכת הבנקאית ובדיקת יציבות התאגידים הבנקאיים.	3645
אנשים קשורים	מידע על עסקי תאגידים בנקאיים עם אנשים קשורים.	8493
היתרים אישיים פרט	פקוח על היתרים להשקעות בחו"ל, ביצוע השקעות ונתונים לגבי החברות בחו"ל.	3339
כופר	רישום ומעקב אחר עברייני מטבע חוץ.	3640
כרטיסי אשראי	מעקב אחר משיכות חריגות באמצעות כרטיסי אשראי בינלאומיים.	3273
מצבת החובות	בניית מצבת חובות המדינה במטבע חוץ.	3306
פעולות במטבע חוץ מערכת פרטנית	מידע על פעילות במטבע חוץ ופלטים לצורך המעקב אחר תנועות ההון ובדיקת סיווג הפעולות בין המשק לחו"ל.	6295
החזקות בני"ע סחירים	מידע כלכלי על השקעות בניירות ערך חו"ל של תושבי ישראל ועל השקעות בני"ע ישראלים של תושבי חוץ.	10004
רשימוני יבוא יצוא	קבלת מידע על פעילות במטבע חוץ.	10145

2694	ניהול המידע על עובדי הבנק.	כוח אדם
2695	ניהול ההזמנות והתשלומים לספקים ועובדים.	משק וגזברות (ספקים)
2696	הלוואות עובדים	משאבי אנוש ומנהל
2693	ניהול וחישוב שכר עובדי הבנק.	משכורת
8091	מידע על יתרות חשבונות העמיתים בקרן.	קרן השתלמות
2730	ניהול המידע על ההנפקות של מילוות חובה ע"ש.	איגרות מילוות חובה
3637	ניהול פנקס בעלים רשומים במילוות המדינה.	פנקס בעלים/פרטיים שוק ההון
8094	מידע על תשלומים עתידיים למשרדי ממשלה ובעיקר רשויות המס.	שיקים דחויים
8092	פרטי כלי הרכב של עובדי הבנק לצורכי ביטוח.	ביטוח רכב
8093	נתוני השכר של עובדי הבנק, לצורכי ניתוח הנתונים.	שורש, שיקומית, טופז
8095	נתונים על הפקדות העובדים בקופות הגמל.	קופ"ג - דיסקונט, גמל ומניפה
424390	ריכוז נתונים על הנכסים הפיננסיים של תושבי ישראל יחידים בחו"ל	דו"ח על נכסים בחו"ל - יחידים

פרסומי בנק ישראל

כל הפרסומים מופיעים גם באתר האינטרנט של בנק ישראל

חוברות ועלוני מידע לציבור שהבנק פרסם בשנת 2004 :

- ההתפתחויות הכלכליות בחודשים האחרונים (רבעוני, דו לשוני)
- סקר החברות והעסקים* (רבעוני)
- מערכת הבנקאות בישראל, סקירה שנתית*
- מידע שנתי על התאגידים הבנקאיים (דו לשוני)
- פעולות היחידה לפניות הציבור 2002-2003
- מדריך לסניפי המוסדות הבנקאיים
- סוגיות בבנקאות*
- סקר בנק ישראל
- דוח האינפלציה* (חצי שנתי)
- סדרות מאמרים לדיון : מח' המחקר, עיונים מוניטריים, סוגיות במטבע חוץ
- סדרת מחקרים (IER) Israel Economic Review
- סקירה שנתית, מחלקת המטבע
- מבט כלכלי
- דוח בנק ישראל לשנת 2004
- כולל את הסקירות השנתיות של מח' המחקר,
- המחלקה המוניטרית, מח' מטבע-חוץ, המח' לפעילות המשק במט"ח,
- חשב הבנק וכן נספח סטטיסטי ע"ג תקליטור
- דוח יציבות פיננסית לשנת 2003

מידע מתעדכן – דפי חילוף

- נתונים עיקריים על המשק הישראלי
- מידע שוטף על התאגידים הבנקאיים (דו לשוני)
- שערים יציגים (ריכוז שבועי, דו-לשוני)
- תקנות המסלקה
- הוראות ניהול בנקאי תקין
- רשימת פרויקטים של הבנק העולמי
- הוראות הדיווח לציבור
- הוראות הדיווח לפיקוח על הבנקים
- שוקי ההון והכספים, נתונים שוטפים
- עדכונים לאוגדני מינהל מילווה המדינה

* מתפרסמים גם באנגלית

דוח זה המתפרסם ע"פ חוק חופש המידע התשנ"ח-1998, עומד לרשות הציבור בגנוך המדינה, בספריית הכנסת, בבית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי, בספריית בית העם בירושלים, בספריית בנק ישראל בירושלים ובאתר האינטרנט של הבנק בכתובת: www.bankisrael.gov.il